

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **S., a.s.** so sídlom v N., IČO: X., zastúpenej JUDr. Z. M., advokátkou so sídlom v B., proti odporcovi **Ing. R. G.**, bývajúcemu v T., o **zaplatenie 4 544,91 €** s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 12 C 46/2004, o dovolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 24. júna 2009 sp. zn. 5 Co 184/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 24. júna 2009 sp. zn. 5 Co 184/2008 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trenčín rozsudkom z 30. júna 2008 č.k. 12 C 46/2004-157 v spojení s opravným uznesením z 25. júla 2008 č.k. 12 C 46/2004-163 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľke do 3 dní 136 920 Sk s 8 % úrokom z omeškania od 23. januára 2005 do zaplatenia a vo zvyšku návrh zamietol. Odporcu tiež zaviazal nahradiť navrhovateľke trovy konania. Vychádzal z toho, že odporca (zamestnanec) napriek vedomosti o všeobecnom zákaze preplácať faktúry bez súhlasu predsedu predstavenstva navrhovateľky (zamestnávateľky) porušil povinnosť vyplývajúcu z tohto zákazu a svojej nadriadenej obchodnej riaditeľke navrhovateľky predložil na preplatenie záverečnú faktúru vystavenú na sumu 136 920 Sk, ku ktorej pripojil fotokópiu súhlasu predsedu predstavenstva navrhovateľky udeleného k inej faktúre. Tým uviedol obchodnú riaditeľku do omylu, v dôsledku ktorého bola táto faktúra preplatená. Uvedeným konaním odporcu vznikla navrhovateľke škoda. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo návrhu vyhovené, podal odporca odvolanie. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 24. júna 2009 sp. zn. 5 Co 184/2008 napadnutý rozsudok zmenil tak, že návrh zamietol. V odôvodnení uviedol, že v danej veci chýba už prvý predpoklad zodpovednosti odporcu za škodu – škoda. Výsledkami dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa a doplneného v priebehu odvolacieho konania mal odvolací súd preukázané, že cestovná kancelária T., s.r.o. poskytla navrhovateľke služby, ktorých cenu vyfakturovala dvomi zálohovými faktúrami a nakoniec vyúčtovacou faktúrou na 136 920 Sk [1 194 105 Sk (celková cena poskytnutých služieb) - 1 057 185 Sk (už uhradená cena služieb) = 136 920 Sk]. Uvedená suma pozostávala jednak z konzumného, ktoré odporca uhradil v hotovosti (poskytnutej mu navrhovateľkou) za účastníkov zájazdu v Slovinsku zo zálohy 3 000 €, jednak z DPH vo výške 41 037 Sk, ktorú predtým cestovná kancelária navrhovateľke v zálohových faktúrach neúčtovala. Navrhovateľka 136 920 Sk cestovnej kancelárii zaplatila. Cestovná kancelária následne časť zaplatenej sumy vrátila odporcovi, ktorý ju potom s nespotrebovanou časťou zálohy, ktorú mal u seba, vrátil do pokladne navrhovateľky. Takto jej vrátil celú poskytnutú zálohu 3 000 €. Vzhľadom na to dospel odvolací súd k záveru, že skutkovými okolnosťami, z ktorých navrhovateľka vyvodzovala opodstatnenosť návrhu na začatie konania, jej nemohla vzniknúť žiadna škoda. Prvú časť z fakturovanej sumy vrátil odporca navrhovateľke v hotovosti do jej pokladne, druhú časť tvorila DPH za služby, ktoré navrhovateľke poskytla cestovná kancelária. Pokiaľ by účtovala DPH neoprávnene, išlo by z jej strany o bezdôvodné obohatenie a zaťažovala by ju povinnosť vydať toto obohatenie navrhovateľke. Nešlo by však o škodu spôsobenú odporcom. Odvolací súd nevyhlásil možnosť, že odporca použil poskytnutú zálohu v rozpore s pokynmi navrhovateľky a porušením svojich pracovných povinností jej spôsobil škodu, išlo by však o škodu spôsobenú neoprávneným použitím poskytnutej zálohy, teda o škodu odlišnú od tej, ktorá bola tvrdená a skutkovo vymedzená v návrhu na začatie konania. Vzhľadom na to, že súd je viazaný návrhom navrhovateľa (§ 79 v spojení s § 153 ods. 2 O.s.p.), odvolací súd sa nezaoberal otázkou, či navrhovateľke nevznikla škoda neoprávneným použitím zálohy poskytnutej odporcovi. So zreteľom na záver, že navrhovateľke nevznikla ňou tvrdená škoda, zmenil odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti tak, že návrh zamietol; nezaoberal sa pri tom splnením ďalších predpokladov vzniku zodpovednosti zamestnanca za škodu spôsobenú zamestnávateľovi. O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a 2 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu napadla navrhovateľka dovolaním. Uviedla, že toto rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Odporca bol v rámci jemu vymedzenom povinný overiť vecnú správnosť každej faktúry určenej na uhradenie navrhovateľkou. Ako vecne správnu podpísal v danom prípade aj faktúru č. X., i keď ňou boli vyfakturované služby navrhovateľkou neobjednané a cestovnou kanceláriou neposkytnuté. Odporca tiež porušil zákaz úhrady záverečnej faktúry a úmyselne obišiel štandardné postupy navrhovateľky – namiesto toho, aby tzv. konzumné riadne vyúčtoval v pokladni navrhovateľky, dal bloky neoprávnene prefakturovať cestovnou kanceláriou akoby išlo o ňou poskytnuté plnenie. Navrhovateľka v dovolaní zdôraznila, že v súdnom konaní sa nedomáhala škody vzniknutej preplatením faktúry napriek danému zákaz, ale škody zapríčinennej protiprávnym konaním odporcu. Vyslovila nesúhlas so záverom súdu, že sumu 3 000 € odporca vrátil do pokladne navrhovateľky a zvyšok (41 037 Sk) predstavoval DPH z poskytnutých služieb. Celková vyfakturovaná a tiež návrhom požadovaná suma 136 920 Sk pozostávala totiž zo sumy 4 455 Sk (rozdiel za poistenie), 130 050 Sk (stravné a konzumné) a 2 415 Sk (rafting). DPH vo výške 14 % je síce na faktúre konštatovaná, avšak v rozpore s uvedením 0 % DPH pri každej jednotlivej fakturovanej položke. Navyše, sama cestovná kancelária T., s.r.o. sa vyjadrila, že celá suma 136 920 Sk bola sumou prefakturovanou na základe bločkov, ktoré jej poskytol odporca. Z týchto dôvodov navrhovateľka vyslovila názor, že v konaní bol riadne preukázaný vznik jej škody. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu buď zmenil tak, že odporcovi uloží povinnosť zaplatiť jej do 3 dní 4 544,91 € s príslušenstvom a nahradiť jej trovy konania, alebo zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne. Navrhovateľka v konaní nepreukázala jeden zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu (škodu), a preto bol jej návrh správne zamietnutý. Tým, že odporca ako zamestnanec navrhovateľky dal preplatiť konzumné, došlo k preplateniu oprávneného výdavku zaťažujúceho navrhovateľku. Pokiaľ by aj prípadne výška vyfakturovaného konzumného nezodpovedala poskytnutým službám, mala sa navrhovateľka domáhať svojich práv voči cestovnej kancelárii. Samotným zaplatením faktúry jej ale nemohla vzniknúť škoda. Dodal, že ak by aj ako zamestnanec spôsobil prípadne zamestnávateľke škodu zavineným porušením povinností (čo vo vyjadrení k dovolaniu poprel), je nemysliteľné, aby za škodu zodpovedal v celom rozsahu. Z týchto dôvodov žiadal dovolanie zamietnuť a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (účastníčkou konania) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi; tieto dôvody neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu dovolania.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť vyplývajúcu z § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd najskôr skúmal, či v konaní nedošlo k procesným nesprávnostiam vykazujúcim znaky procesných väd v zmysle § 237 O.s.p. alebo tzv. iných väd majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Procesné vady tejto povahy neboli v dovolaní namietané a ani v dovolacom konaní nevyšli najavo.

V dovolaní sa namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi za škodu, ktorú mu spôsobil zavineným porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním. Zamestnávateľ je povinný preukázať zamestnancovo zavinenie okrem prípadov uvedených v § 182 a 185 (§ 179 ods. 1 Zákonníka práce). Z ustanovenia § 179 vyplýva, že pre vznik všeobecnej zodpovednosti zamestnanca za škodu musia byť splnené nasledujúce predpoklady: vznik škody pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s týmto plnením,

protiprávny úkon, porušenie povinnosti pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s nimi alebo úmyselné konanie proti dobrým mravom, príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti a vznikom škody, zavinenie na strane zamestnanca. Pre zodpovednosť zamestnanca za škodu podľa tohto ustanovenia sa vyžaduje splnenie všetkých uvedených predpokladov. Ak nie je splnený čo len jeden predpoklad, zamestnanec za škodu podľa tohto ustanovenia nezodpovedá.

V danom prípade odvolací súd založil svoje rozhodnutie na závere, že navrhovateľka v skutkovom rámci vymedzenom návrhom nepreukázala vznik škody – jej ujmy v majetkovej sfére, ktorá je objektívne vyjadriteľná peniazmi. Zaplatením vyúčtovacej faktúry jej žiadna škoda nemohla vzniknúť. Na druhej strane odvolací súd nevytlúčil možnosť, že odporca použil poskytnutú zálohu v rozpore s pokynmi navrhovateľky a porušením svojich pracovných povinností (neoprávneným použitím poskytnutej zálohy) jej spôsobil škodu, podľa názoru odvolacieho súdu by ale išlo o škodu odlišnú od tej, ktorá bola tvrdená a skutkovo vymedzená v návrhu na začatie konania.

Skutkový rámec veci (rozhodujúce skutkové okolnosti významné pre právne posúdenie veci) je navrhovateľ povinný opísať už v návrhu na začatie konania (vid' § 79 ods. 1 O.s.p.). Uvedenie týchto skutočností je splnením povinnosti tvrdenia, ktorú však možno priebežne dopĺňať aj v priebehu konania. To znamená, že skutkový rámec vymedzený návrhom môže navrhovateľ v priebehu konania doplňovať, spresňovať alebo bližšie vymedzovať. Súd neprijíma svoje závery len na základe toho, čo bolo uvedené v návrhu na začatie konania. Do rozhodujúceho skutkového rámca veci vymedzeného v danom prípade navrhovateľkou preto nebolo možné zaradiť len samo (v návrhu vytýkané) „preplatenie faktúr“, ale celý súbor skutkových okolností, z ktorých navrhovateľka vyvodzovala, že odporca jej spôsobil škodu konaním, ktorým porušil príkazy zamestnávateľa a u neho zaužívané štandardné postupy.

Navrhovateľka v návrhu uviedla, že na porade jej vedenia 23. júna 2003 bolo prijaté opatrenie, zakazujúce uhradiť záverečnú faktúru cestovnej kancelárie T., s.r.o. bez súhlasu predsedu predstavenstva navrhovateľky (vid' zápisnicu z uvedeného dňa založenú v súdnom spise na č.l. 12). Podľa názoru navrhovateľky jej odporca spôsobil škodu vo výške 136 920 Sk konaním, ktorým porušil tento zákaz. Navrhovateľka ale v konaní nezostala len pri tomto skutkovom tvrdení. Vo vyjadrení k odvolaniu odporcu navrhovateľka uviedla, že odporca mal

správne hotovostné platby sám vyúčtovať (pričom by musel preukázať spôsob použitia zálohy), a nie požiadať cestovnú kanceláriu o ich „netransparentné prefakturovanie“. Tvrдила, že odporca nezúčtoval zálohu v súlade s pokynmi zamestnávateľa a obišiel štandardné postupy. Služby, poskytnutie ktorých odporca overil a potvrdil schválením vecnej stránky faktúr, nesúviseli so zájazdom. Vo faktúrach nebola vyčíslená náhrada za služby poskytnuté cestovnou kanceláriou, ale „pokladničné bloky, ktoré prevzala od odporcu“. Všetky akcie uskutočnené v rámci zájazdu boli vopred naplánované tak, aby už zo strany cestovnej kancelárie neboli potrebné žiadne iné služby. Cena zájazdu bola v plnej výške uhradená už na základe zálohovej faktúry pred konaním zájazdu. Na odvolacom pojednávaní 24. júna 1990 (č.l. 190 spisu) súd viedol navrhovateľku ku konkretizácii jej tvrdení a za tým účelom kládol právnej zástupkyňi navrhovateľky otázky. K otázke smerujúcej k zisteniu mechanizmu vzniku škody zástupkyňa navrhovateľky uviedla, že škoda vznikla navrhovateľke tým, že bola uhradená konečná faktúra, ktorá by „pokiaľ by odporca dodržal svoje povinnosti, vyplatená nebola“. K otázke, v čom spočíva škoda, zástupkyňa navrhovateľky uviedla, že odporca použil hotovostnú zálohu 3 000 € neoprávnene na stravu; potvrdila, že odporca túto zálohu navrhovateľke vrátil. Keď sa súd snažil zistiť podstatu a dôsledky argumentácie, že nie celá suma bola navrhovateľke vrátená, a položil otázku, či rozdiel súm nespočíval v účtovaní DPH, právna zástupkyňa navrhovateľky odpovedala „áno“ (potvrdila, že časť požadovanej sumy vyjadruje jej ujmu danú tým, že v dôsledku takéhoto prefakturovania cestovná kancelária účtovala aj DPH) a dodala, že „DPH vzhľadom na cezhraničný vzťah by bola riešená iným spôsobom“.

Odvolací súd nepostupoval správne, pokiaľ sa (v rozpore s vyššie uvedeným) pri právnom posúdení veci – výrazne zužujúco – zamerlal len na skutočnosti tvrdené navrhovateľkou v návrhu na začatie konania a vec neposúdil so zreteľom na všetky jej skutkové tvrdenia, z ktorých v priebehu konania vyvodzovala zodpovednosť odporcu za jej spôsobenú škodu.

V dôsledku takéhoto zužujúceho náhľadu nemal odvolací súd dostatočný podklad pre právne posúdenie veci a rozhodol predčasne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že navrhovateľka opodstatnene namieta, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Z uvedeného dôvodu dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 243b ods. 2 O.s.p.) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. októbra 2010

JUDr. Emil Francisci, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková